вац
у, архимандриту
Благовештенија
под Страгарима.

Излази три пута на недељу: Уторником, Четвртком и Суботом.
Стаје у Србији: на годину 120 гр., на 6 месеци 60 гр., на 3 месеца 30 гр. ч.; а у Аустрији: на годину 12 фор. без штемпларине, а са штемпларином 15 фор.

ВИДОВ ДАН

За огласе плаћа се по 2 гр. чарш. од врсте за три пута.
Ненаплаћена писма примају се само од дописника и шиљу се на редакцију; а пренумерацију у наплаћеном писму прима администрација. Рукописи се не враћају.

БРОЈ 39. У ЧЕТВРТАК, 7. АПРИЛА 1866. ГОДИНА VI.

У БЕОГРАДУ, 7. АПРИЛА 1866.

Од неколико недеља амо слушамо где аустријске новине, а међу њима још понајвише официозне, доказују без престанка како бечки кабинет одушевљавају све само мирољубиве намере, па у једно изјављују да према ономе, што се у Пруској опрема или мисли опремати војска, Аустрија не чини ништа, чиме би и најмање могла мир да поремети.

Ми наравно не имасмо узрока сумњати о овом уверавању, које се тицало Пруске; али позитивни неки извештаји, за које смо сазнали, не допуштају нам да од сада безусловно верујемо речима бечких органа.

Узевши на име на ум: 1) што је граничарским региментама заповеђено да буду спремне да полазе; 2) што се поред четири баталиона, од којих се свака регимента састоји, и од којих четврти је у служби а три стоје с пушком на рамену, управо сада састављају пети и шести, па ће пети да прими службу од четвртога а шести да стоји у резерви да би у служби одменити могао пети ако и овај узмора отићи, а за такав случај већ су пописани војници и за баталион седми; 3) што су четири баталиона већ са свим готова да се крећу, а лицем велике недеље командама је региментским дошла под печетом заповест, коју ће отворити кад им се по телеграфу достави нарочита порука; и 4) што су линејне регименте пешто већ кренуте а нешто у ратном стању, — кад ова сва факта — а с основом кажемо факта — узмемо на ум: онда ишчезава свака вера у мир, који би Аустрија, као што тамошњи листови једнако казују, хтела да одржи, па је само питање: где ће рат да букне?

Наравно, ми нисмо у стању да на ово питање одговоримо, а можда ће нам и најскорији дани одговор донети; али на сваки начин оваке ствари морају нас побудити да се и ми мало размислимо па и приберемо што је већма могућно.

Мислио ко како му драго, сумње нема да је рат на вратима, и то рат велик, по свој прилици европски.

За последњих година научили су нас догађаји да се доиста без рата не могу да расправе многа она питања, што од толико година држе мир европски на коцки. Пре кримскога рата силе се живо договараше међу собом, али тим договорима не би рат одвраћен; договараше се живо и год. 1859, а Енглеска је и нарочитог посланика шиљала у Беч да опасност рата предупреди, али је рат италијански опет зато букнуо; договори на лондонској конференцији зарад полабских војводства не урадише ништа, гастајнска погодба још је само веће тегобе направила: па зар и опет да се остане при залудним дипломатским нотама? Ово ће за овај мах упитати себе више него један државник, а одговор, можда и немио, али ипак мора бити рат. А баш с тога што искршавају многа питања, а сва само с претњом и опасношћу, тешко је да ће се рат моћи да ограничи на извесно место, јер тад би му по свој прилици и корист била далеко мања.

Чека нас дакле рат европски, какав не имасмо за ово 50 година, а такав рат, као што се само од себе разуме, изискује да се сваки европски народ прибере у себе, да се огради да је сигуран да га бура не одвуче у вртлог, да бура што ће да се дигне пређе мимо народе а да их не смрви и не поништи.

У овако озбиљном и опасном времену дужност нам је велика и света, да приберемо и у скупу држимо све своје моралне и материјалне факторе, да се патриотски придружимо један другоме, да се око природне и законите главе своје сакупимо, да Срби саставе густу, неодољиву фаланкс око свога владаоца. У великом рату опасности нама не грозе веће као и ма коме другом народу, али доиста ни *мање;* а у опасности ваља снага отаџбине да се поткрепи, узвиси и обезбеди.

Озбиљно је време, у коме живимо, па народу сваком ваља занимати се озбиљним мислима, да се иначе не би казало: време беше велико, а људи мали! —

Са задовољством смо из последње депеше, коју читаоцима својим саопштисмо у прошастом листу, разумели да је влада румунска одважно и енергично удушила пагубни и нелојални покушај у Јашу.

Срећа Румуније иштее безусловно да обе кнежевине остану у јединству, јер јединство њихово једино је средство, којим Румунима може да процвета народно-самостална екзистенција.

Ми смо истина за то, да сваки народ сам слободно решава о себи, јер само тако може да се штогод у сагласности с интересима цивилизације подигне, што ће кроз векове трајати, само тако може народима европским да се помогне; али баш тога ради смо и противни оном покушају да се Влашка и Молдавија поцепају, јер у таким покушајима не налазимо да се изјављује народна воља Молдаваца, већ да се хоће у мутној води риба да лови, а то само туђинским стихијама може у рачун да иде, а чини се преко неколико залуђених или таквих Румуна, који — што-но кажу — не могу даље од носа да погледају. У ствари је све једно, ма међу овим залуђенима билло и људи знаменитих — оруђе може свак да будде, само ако је тако низак да хоће.

Али влада, која је постала вољом народном, израз је воље народне, па уз дужност њену, да ову вољу заступа, иде и дужност, да предупреди да се не запале лагуми, које туђинци изрију, те лагуме да зарони па и по закону казни све, који се на то употребити даду.

Румунска ће влада ову дужност своју извршити не мање као и ону другу, па тако делом обистинити што се силама заштитницама обећала да ће мир и поредак одржати.

Тим ће се пак учинити да Европа поштује снагу, којом Румуни умеју да сами собом завладају, те ће и хтети и морати да погледа на њихове законите жеље.

Источни народи слободу су своју изгубили не кривицом каквом већ несрећом, па чим се овој несрећи одоље могу они опет слободни да буду, а паметно служећи се слободом достојни ће бити да је имају. То су показали Срби, то ће сад показати и Румуни.

Као што у прекјучерашњем листу јависмо, хрватски депутирци, што их сабор изасла да у Пешти раде да се уреди државоправни одношај Хрватске према Угарској, стигли су у угарску престолницу.

На југоистоку осећа свак, да договори, који ће сад да се започну међу Хрватима и Мађарима, нису ствар таква, која би значења имала само локална или мимогредна; шта више — свак је испуњен свешћу, да оно, што год углаве Хрвати и Мађари, прекомерне је важности за све југоисточне народе. Уговорачи дакле хрватско-мађарски предузимају посао историјски, који ће таласима својим морати да се дотакне и најдаљих народности на истоку.

У таком послу, на прагу таких догађаја, ми са своје стране не можемо да будемо равнодушни гледачи, не можемо ћутећки да руке скрстимо. Много више гледаћемо да одговоримо дужности, коју нам положај ствари налаже, па пуни искрености да изасланицима и једне и друге стране кажемо коју озбиљну реч.

Уговорачи оба народа имају пре свега да се упитају:

Докле можемо да идемо?

Колико је на праву основано да се држимо извесне точке?

Шта је највише што можемо попустити?

Шта мора да буде најмање, чега нам се ваља држати?

Ова четири питања расправиће се чим као неопходно потребно узмемо:

1) автономни положај обадвеју страна, који може да задовољи народним захтевањима; и

б) довољну снагу да се земљама с ову страну Лајте чувају велики интереси.

Јер јесу ли услови странама уговорницама такви, да законито подржавају и чувају автономију, а при томе и да се обадвема странама могу сјединити елементи снаге, онда је ту и крајња линија, преко које не смеју да пређу ни Хрвати ни Мађари.

Дакле:

највише што се попустити може онде је, где престаје автономна самосталност; а

најмање чега се држати ваља ту, где се народу не ће ништа нашкодити; па

онда право се и интерес подударају и хармонички слажу.

Угарска као и Хрватска државе су самосталне, па ваља и да остану самосталне; Угарској је у интересу да се поткрепи стихијама хрватске снаге; Хрватској је у интересу не мање да се у заједници с Угарском оснажи да може да напредује: по томе дакле треба међу собом да скопчају тешњи, делотворни савез. Овакав савез, који би и једној и другој страни давао снаге, ваља да произађе из ових договора, што се сад започињу у Пешти, па тад ће оно, што се уради, бити добро и благословено.

Истина, могу договори и да остану испод оваког успеха, али уговорачи ваља сву снагу своју, сву вољу, сву енергију, на кратко — сва средства да употребе да тако не буде.

Господа ова и с једне и с друге стране примила су се велике дужности, и то не само према садашњости но и према далекој будућности, не само према данашњем нараштају но и још много више према нараштајима који ће доћи; њима је судија — историја.

Ти, што су изаслани да слободи својих народа подигну храм тврд и вековечан, ваља једнако и живо пред очима да имају погибије, које слободу чекају, ако не буде подигнут овај храм, који би оба народа имала да чувају. Зло би било, али би се ипак подносити могло, кад би раздвојењу Хрватске и Угарске највећа несрећа била само то, што би и једна и друга, ступајући свака за се, морале тек полагано и по мало да корачају на путу напретка, што би слабачке залоге имале за своју будућност; али последице оваког раздвојења звале би се савршени назадак, савршени губитак државно-народне будућности: не би ли онда самоубијство било кад би се то раздвојење допустило? А метнимо руку на срце па упитајмо се: није ли у таквом раздвојењу клица прво к немоћи а најпосле и к народно-слободинском изумрењу? Политичка вероисповед народима југоисточним, а поглавито угарско-хрватским, требало би да је: „Верујем да нам је сва снага наша у јединству, да нам је у јединству најдраже благо живота — слобода, да нам је у јединству живот наш народни.“ Нека нам Мађар каже: од куда му она чудесна снага те се у толиким грдним опасностима могао да одржи? Нека нам Хрват каже: ко му даде снагу те се сад види као самостално народно тело? Да ли им је то дала немачка анђеоска благодушност? или што аустријски државници поштоваше свако право? Да, у свету је само једна снага, која је то починила, снага јединства, сједињења, заједнице. Раскините ове благотворне узе, поцепајте неразумношћу и злом вољом старинску заједницу међу Угарском и Хрватском, па ће мртва клонути на земљу слобода, народно-државна слобода и Угарске и Хрватске, сунце будућности

не ће им никад синути, пропашће — можда и на веки — слава и сјајност круне и Звонимирове и Стеванове....

Велик и озбиљан, свето озбиљан је задатак једанаесторице Хрвата што сад у Пешту дођоше, као и оних дванаесторо Мађара што ће с њима да уговарају, — имена њихова већ су својина потомства, а хоће ли та имена светлити сјајно или потамнети под црним застором — то зависи од тога како они сврше свој велики посао. Врло озбиљан лик излази им пред очи: с једне стране слободан, у сјајној светлости среће усталачки зањат народ, а с друге погажена, жалошћу погружена и у самртној борби гомила робља — овако ће ил' онако бити и с Мађарима и Хрватима, како буду ил' јединством својим за свагда забравили непријатељу врата или му их раздором својим оставили широм отворена.

Заиста, ту је изабрати ласно, ту се нема премишљати на што да се човек одважи!

То је истина, коју откривамо и једној и другој страни можда не у виду дипломатском, али тим у простијем и чистом.

Мађари могу и себи и Хрватима да оплету венце слободе, ако усхтеју поступати племенито и поштено!

Хрвати могу и себи и народима угарским да скују ланце, ако би поступили малодушно и ниско!

Хоће ли Мађари чинити тако?

Хоће ли Хрвати не чинити тако?

Одговора чекамо од њих самих, од њих и једних и других. Међу тим ћемо да се надамо, да и Мађари и Хрвати појимају свој задатак, да познају свој положај, и да ће испунити дужност своју како према себи тако и према братским народима на истоку, с којих срећом и њихових народа срећа је тесно скопчана.

Али — као што рекосмо — уговорачи нека се сећају: да су пред судом потомства! —

СРБИЈА.

* У *Београду*, 7. Априла. Као што читамо у „Српским Новинама", Мајданпек је са својим рудницима опет дошао у руке нашој влади, почем се француско друштво, увидевши да није у стању ништа да ради, прекинуло своје обвезаности према влади.

Можемо казати да се радујемо што један пут раскрстисмо с тим закупачким друштвом, јер да је и даље руднике ове задржало у својим рукама, све бисмо више штете имали, а никаква изгледа да ће се штогод окренути на боље.

За собом дакле имамо тешко доба искуства, а таково доба искуства једва да се којој влади може да уштеди. У народној економији обично се два начина препоручују: једним се мисли да ће за државну благајницу бити најбоље ако држава сама обдржава и обрађује руднике и т. д., а другим се држи да је боље да се путем закупа остави то приватном предузимању. Ми смо ишли и једним и другим путем, а овај последњи показао се код нас врло штетан, и то поглавито с тога, што дотичном друштву недостајаше довољни капитал и довољна знанствена снага, због чега је и само искусило штете као и ми, премда ми далеко више. Искуством смо се дакле научили памети, а ово искуство за цело ће имати плода у будућности. У свету мора све да прође кроз ватру искуства, ако ће да буде боље.

Мислимо дакле да можемо влади честитати што је Мајданпек добила опет у своје руке, јер од тога изгледамо највише добра земљи нашој.

Новоиздани закон о општинским властима, који смо у прошастом листу почели да саопштавамо, гласи даље овако:

II. Општинскій зборъ.

Чл. 13. Општинскій зборъ свршава следеће послове:

1.) Бира посланике и поверенике за народну скупштину.

2.) Бира одборнике и њове заменике.

3.) Дає мнѣніє о томе, да ли да се општина, село и засеок саюзи са коіомъ другомъ општиномъ.

4.) Дає мнѣніє о свима предметима, кое му упути надзорна власть, или општинскій судъ.

О скуповима селскимъ министеръ унутрашњи дела издаће особено упутство.

По селскимъ општинама може општинскій судъ и онда сазвати зборъ, кадъ треба да се што обзнани, а нађе се да ће се то найболѣ моћи учинити у збору.

Кадъ има кои одъ преднаведены послова у збору да се сврши, онда се зборъ свагда скупля на позивъ општинскогъ суда.

Чл. 14. На општинскомъ збору имаю право гласаня:

1. У селскимъ општинама:

Сви пунолетни чланови општине, кои нису подъ туторствомъ или старательствомъ, нити су као слуге подъ платомъ кодъ други, као што су: шегрти, калфе, и други, кои бећарскій данакъ плаћаю.

2. У општинама по варошама и варошицама:

Сви они, кои поредъ свойства изложены у точки 1. за селске општине, іошъ подпуный данакъ одъ шестъ талира плаћаю, по закону одъ 2. Октобра 1864. год.

Чл. 15. Официри и войници стаће войске не участвую у саветованю општинскогъ збора.

Чл. 16. Напротив немаю право гласаня на општинскомъ збору:

1.) Они, кои су осуђени због злочинства, докле своя права не поврате, или кадъ су лишени грађанске части, за време пресудомъ одређено, као и они, кои су осуђени због преступленя или иступленя безчестећи и явный моралъ вређаући, докъ не прође година дана, одъ дана издржане казни.

2.) Кои се налазе подъ кривичнимъ истлеђенѣмъ за дела подъ 1. наведена.

3.) Кои су пали подъ стециште, за време докъ стециште трає, и док се не прогласе за невине.

4.) Кои су подъ полицайцимъ надзоромъ.

5.) Кои за читаву годину дугую државный порезъ.

Ко има право бирати посланике и поверенике за народну скупштину, одређує законъ о скупштини.

Чл. 17. На зборъ, кои ће се сазвати начиномъ, како є где уобичаєно, обвезани су долазити сви, кои имаю право гласаня.

Ч. 18. Да општинскій зборъ може свршити посао, ради кога є сазванъ, потребно є да на зборъ дође найманѣ трећина гласача.

Ако на зборъ не дође ни трећина гласача, председатель општинскогъ суда сазваће когъ другогъ дана зборъ на ново, и тада ће свршити посао они, кои на зборъ дођу, а у протоколу ће се завести, на кои є начинъ посао свршенъ.

Чл. 19. Кметъ као председатель општинскогъ суда отвора зборъ и председава у истомъ, осимъ кадъ има да се бира кметъ, у комъ случаю председаваће у збору найстарій по годинама одборникъ.

Ради прикупляня и преброяваня гласова приликомъ гласаня председатель одређує два одборника, или два члана гласача.

Председатель дає на знанѣ надзорной власти кога ће се дана зборъ скупити.

Чл. 20. На збору свакій гласачъ дає лично свой гласъ.

Свакій членъ гласачъ исказує слободно своє мишлѣнѣ о ономе, о чему се у збору ради; али се не допушта, да єданъ другомъ утиче у речь, да прави у збору нередъ, или да говори речи, кое другогъ вређаю или кое су иначе неучтиве и забранѣне.

Председатель има право, а и дужность опоменути свакога гласача на редъ и учтивость, а и изъ збора удалити свакога, кои бы и после учинѣне опомене продужіо правити нередъ или кога вређати.

Догоди ли се у збору већій нередъ, па га председатель не може да стиша, онъ распушта зборъ и о томе извештава свою надзороу власть, а дотично лице према величини и свойству кривице може узети на одговоръ.

Чл. 21. Кадъ се на збору бираю општински одборници (чл. 13., точ. 2.), или кадъ се зборъ саветує о комъ другомъ предмету (чл. 13., точ. 3. и 4.), онда се узима да є оно свршено, на што пристане половина гласача на збору и єданъ више. Но ако при избору општински одборника не буде ове савршене већине, онда ће се сматрати, да су они изабрани, кои добію односно найвише гласова.

Што се тиче избора посланика за народну скупштину, о томе важи законъ скупштинскій.

III. Општинскій судъ.

Чл. 22. Општинскій є судъ прва непосредна местна власть, коіой є дужность съ єдне стране законе прописе и наредбе властій у извршенѣ приводити, а съ друге опетъ самъ, или у договору са општинскимъ одборомъ, по прописима овогъ закона, општинске интересе подпомагати и чувати.

Чл. 23. У општинскомъ суду ради кметъ као председатель са два члана. Општинскомъ суду има се према потреби дати у помоћь єданъ или више писара.

У вароши Београду, као и у осталимъ већимъ окружнимъ варошима, где бы было потребе поделити ій на оделѣня (квартове), министеръ унутрашњи дела одобрава да се за свако тако оделѣнѣ постави помоћникъ кметовскій съ правима и дужностима изложенимъ у члану 40. и 41.

Чл. 24. У вароши Београду, као и у свима окружнимъ варошима и у варошицама, кмета и чланове општинскогъ суда бира општинскій одборъ на неопределѣно време. Општинскій одборъ бира и кметовске помоћнике, такође на неопределѣно време, у онимъ варошима, кое бы быле на оделѣня поделѣне. (Чл. 23.)

Чл. 25. Кмета и чланове општинскогъ суда по селскимъ општинама бираю исто тако на наопределѣно време повереници, кои ће се имати изъ целе општине найпре изабрати.

Свакомъ такомъ приликомъ бира се по дванаестъ повереника у општинама, кое не бы више одъ триста порески глава имале, а где више буде, изабраће се на сваки сто порески глава, кои бы преко оны триста глава было, по четири повереника више.

Чл. 26. Ако є селска општина саставлѣна одъ више села, повереници свію села укупно бираю кмета општинскогъ, а повереници свакогъ села посебице осимъ онога, где станує кметъ општинскій, бираю себи кметовске помоћнике.

Приликомъ свакогъ такогъ бираня има свако село изабрати за себе по дванаестъ повереника.

Одборъ општинскій у варошима, кое су на оделѣня поделѣне, а повереници у селскимъ општинама, кое су изъ више села саставлѣне, приликомъ избора кметовски помоћника одређую кои ће одъ њи быти у исто време и чланови општинскогъ суда. Где у овакимъ варошкимъ и селскимъ општинама не бы было толико кметовски помоћника, колико є нужно чланова општинскогъ суда, онда лице, кое се има изабрати да се допуни брой чланова општинскогъ суда, бира се на онай истый начинъ као и кметъ општинскій.

Чл. 27. Ако у коіой општини или селу, ма изъ когъ узрока, не ће да бираю поверенике (чл. 25. и 26.), или ови опетъ кмета, чланове општинскогъ суда или помоћнике кметовске, онда сама непосредна власть чини изборъ, па за оне, за кое она сама изборъ не одобрава, подноси учинѣный изборъ на одобренѣ надлежной власти, кое важи и за вароши и варошице.

Но овай изборъ власти остає само донде, докъ дотична општина не изяви желю, да изборъ по прописуучини.

Чл. 28. Свакій, кои є за кмета, члана општинскогъ суда или помоћника кметовскогъ изабранъ и потврђенъ, или влашћу поставлѣнъ (чл. 27.), мора найманѣ годину дана служити, по истеку кога времена, као и онда, ако бы међутимъ и пре истека године наступили узроци, због кои се по чл. 58. не мора примити избора, може дати оставку на званіє, коя се подноси на уваженѣ оной власти, коя самъ изборъ одобрава.

Чл. 29. За кмета, чланове општинскогъ суда и помоћнике кметовске могу быти изабрани они чланови општине или села, кои могу быти одборници (чл. 52.).

Свакій членъ општине дужанъ є примити се дужности, за кою є изабранъ или одређенъ.

Ко не мора примити се да буде одборникъ (чл. 58.), тай се не мора примити ни да буде кметъ или членъ општинскогъ суда или помоћникъ кметовскій.

Кадъ се изабраный или влашћу одређеный кога одъ поменуты општински званія не ће да прими, дужанъ є тога ради найдалѣ за осамъ дана, после саопштеногъ му избора, поднети молбу оной власти, коя одобрава изборъ тога званія, (чл. 31), съ означенѣмъ узрока, због кои се не ће да прими избора.

Према важности разлога, дотична ће власть или молбу уважити, у комъ се случаю има изборъ новъ учинити, или молителя решенѣмъ одбити. У последнѣмъ случаю дужно є исто лице примити се званія, за кое є изабрано или одређено, кое ако не бы и после добієногъ решеня хтело учинити, непосредно надзорна власть изриче надъ њимъ, на користь општинске касе, новчану казнь у селскимъ општинама и селима до петъ талира, а у општинама по варошима и варошицама до тридесетъ талира. Но ако се и после ове казни не хтедне примити тогъ званія, надзорна власть осудиће га у селскимъ општинама и селима да плати одъ петъ до тридесетъ талира, а у варошима и варошицама одъ тридесетъ до сто двадесетъ талира.

Чл. 30. У општинскомъ суду као председатель и чланови истога не могу быти:

1.) два или више лица, коя стое међу собомъ у свези сродства до трећегъ степена;

2.) државни чиновници у служби налазећи се, као и пензіонери и свештеници и учитељи;

3.) официри и войници стаће войске.

Онай, кои е едномъ было кметъ, или членъ општинскогъ суда, или помоћникъ кметовскій, па е изъ истогъ званія изъ каквы узрока одпуштенъ, не може се на ново бирати, докъ не протеку три године, одъ времена одъ како е одпуштенъ.

(Продужиће се.)

ПОГЛЕД ПО СВЕТУ.

Поситивна извештаја нема никаква да би се пресудити могло како у политичком погледу управо стоје ствари. Има их који држе да ће се још све окренути на добро, да ће проћи без рата.

Тако „Конституционел“ у једном подужем чланку 3. ов. мес. разматра како стоје ствари, испитујући их у погледу Француске мирно и зрело. Ни на што — вели — не би послужило кад би се крило да у Европи предстоји криза. Но сваки рат, који би се изродио, може општим или понаособним опасностима да се дотакне сваке земље. Опште опасности тичу се народа, који се не мешају у борбу, а то би био положај Француске према ватри, која би планула међу Аустријом и Пруском. Сила се рата у Европи данас много већма осећа него у пређашње доба, па и у самих оних народа, који су далеко од непријатељства. По томе не стоји до владе цареве, ма какав иначе себи утицај прибавила, да поштеди Француску да се ње не дотакне оно, што се у опште од рата у Немачкој догоди. Влада настојава да рат свагда и свуда предупреди: али нико на свету није у стању да удуши све страсти, да обузда сваку частољубивост, да расправи све тегобе. Влада царева нема у ствари полабских војводства никаква друга права но само да светује. Она није пропустила да међу тим границама посредује. То је чинила ревносно и начином законитим, препоручивала је свако средство, којим би се ствар на миру расправити могла. А да учини да се још боље послуша, влада се у овој ствари једнако држала неутралности, па ње се и сада држи. Она се није заузимала ни за Аустрију ни за Пруску. Говорила је и једној и другој не иначе но у име европског мира и народности, као и општих интереса, који потребују мира. У толико дакле мање не потхрањиваше никако ратоборне мисли. Ништа у поступку или говору њезину не могаше ни Аустрију ни Пруску навести на мисли, да би она зачетак непријатељства посматрала друкчије, него што је на лондонској конференцији и иначе, од како искрсну питање полабских војводства, показала да ствар посматра, а које се може схватити у озбиљној жељи да се мир европски не узмути овом ствари. На тај начин влада је одговорила интересима мира, кад је чинила што год могаше да рат одврати, и кад је за случај, ако се рат не узможе размимоћи, Француској сачувала положај, који је држи изван сукоба. Једном речи, ако рат букне, Француска ће осетити што у опште од рата осетити мора, али не би изложена била нарочитој опасности, која чека силе, које се у рат умешају. Ове просте примедбе довољне су, да се разуме колико је претеран страх, који од ово два дана завлада. Па зар је — пита даље „Конституционел“ — баш са свим извесно да ће бити рат? Ако и по неки знаци показују да нам предстоји, опет и других, не мање значајних знакова има, који као да рату међу сметње на пут. Зар ове сметње не издају да обе стране осећају како је страшна одговорност, која ће пасти на силу, која прва нападне? Помислимо и како се средње државе живо труде да сукоб предупреде, а тако исто и како се у Немачкој по скупштинама свуд изјашњавају за мир. А не треба заборавити да и велике силе настојавају да се мир обезбеди, а то није ствар равнодушна ако ћемо да будемо неутрални. Ствари дакле не стоје са свим очајано; а у сваком случају за Француску нису такве, да би се страх последњих дана могао оправдати. Велике земље није достојно да изгледа тако застрашена, па тим начином да све интересе метне на коцку. Француској, која не може заборавити како јој се суверен, који од 15 година амо управља њеном судбином, показао умерен и мудар у свима европским кризама, пристоји се да има више поуздања у се и да је спокојнија.

„Вин. Абдпост“ тумачи овај чланак „Конституционелов“, изводећи да се њим ишло само да се успокоји Француска, којој се берза јако усколебала, а „да ли ће се доиста повратити вера у одржање мира, то зависи само од Пруске.“ „Више него и шта друго — вели даље — може учинити крај бојазни, која је завладала, ако се Пруска обвезно и несумњиво изјасни да не ће мир да ремети, па уз то и обустави сва војничка спремања.“ А пруског изјашњења, које се захтева, још нема, и тако бојазан једнако траје, и слабо ко верује да ће се мир одржати. Но у колико се дознаје, изјашњење је ово готово и 3. ов. мес. предато је краљу да га одобри, а одоцнило се нешто због тога, што се грофа Бизмарк био разболио, а нешто и по жељи Баварске, која се једнако трудила да произведе споразумљење. То ће изјашњење бити у одговору, што га Пруска шиље Аустрији на њену ноту од 26. пр. мес. Ову последњу ноту, која је међу тим нашим читаоцима већ у изводу позната, донеше нам сад немачки листови целу. „Нордд. Алг. Цтг.“ вели да је у свет пуштена против воље бечког кабинета, јер није: са свим мирољубива, почем иштући разоружање изјављује да аустријска влада не ће моћи равнодушна бити, ако се Пруска и даље буде опремала с војојском. Ова се изјава узима с пруске стране као претња, и по томе, као што наговешћују берлински листови, одговор пруски не ће моћи да задовољи Аустрију. Прве поште која дође можда ћемо знати у каквоом је духу написан.

„Келн. Цтг.“ пише да француска влада не само у свему одобрава поступак грофа Бизмарка, но и што год овај ради, да бива у споразумљењу с Француском. Овако се барем држи и по самим дипломатским круговима.

Што се тиче реформе немачког савеза, коју је Пруска предложила, премаа тој ствари средње се и мале државе налазе у дилеми: да ли да приме или да одбаце, а средњег пута, којим би се из те дилеме избавиле, немају. На скупштини у Баденској питана је била влада 2. ов. м. шта мисли чинити према пруском предлогу. Државни министар Еделсхајм одговори: „Одавно се, као што је познато, симпатије и жеље владине клоне к народном развитку на основу парламентарном. С њене дакле стране не ће се никад сметати да се не изађе на овај пут, но напротив то ће свагда наћи потпору у ње. Што се садашњег предлога тиче, влада ће дати глас да се тај предлог уважи па особитом одбору упути.“ Ствар ова побудила је и чешке листове да се даду чути, и сви се као из једног гласа изражавају против и саме мисли да и Чешка пошље заступнике у немачки парламенат. „Народ“ саопштава писмо, које је др. Палацки 30. Марта 1848 писао одговарајући тадашњем парламенту у Франкфурту, који позиваше и Чешку да као уд немачког савеза буде на том парламенту заступљена. Палацки одбаци тај позив и изјави: 1) Чеси нису Немци, владалац аустријски стајао је и стоји у неком одношају према немачком царству и савезу, али народ чешки није никад стајао. 2) Централна влада немачка пропаст је држави аустријској као таквој. 3) Немогућно је да се Немачка уједини кад има 30 и неколико влада. „Политика“ мисли да би Аустрија у новоуређени савез немачки могла ступити само са саизволењем својих народа, па по томе имала би да упита дотична народна заступништва.

4. ов. м. горњи је дом угарског сабора, као што споменусмо у прошастом листу, имао седницу и у њој предузимао да реши о адреси доњег дома. Пошто адреса ова би прочитана, барон Бела Венкхајм говораше да је примити ваља једногласно. Без угарске одговорне владе, рече, не може се доћи до измирења; такој ће се влади радо подврћи муниципије, а тим би и престао садашњи положај великих жупана, у ком већ не могу да се држе. Адреса се препоручује и силом доказа и династичким осећањем којим је испуњена. Гроф Јован Чиракија говораше да адресу у оваком виду као што је не треба примити, а желео би да се дом придружи њој као некој огради за права земаљска, а да не пристане на оно, што се даље иште да се изврши правна непрекидност. Емерик Пичија, гроф Леополд Надаждија, барон Виктор Меслин говораху да се адреса прими а владика Ранолдер и гроф Антун Сечен да се не прими. Сутра дан се дебата наставила, но за сада не знамо како је свршена. Међу тим по најновијим извештајима нема сумње да ће адреса бити примљена, јер противна јој страна у мањини је. Агитацију против адресе подстакла је била влада, па тај случај је мало узмутио изгледе за измирење. Али ови као да ће се опет рашчистити, јер бечки листови помињу да је министар гроф Мориц Естерхазија дао оставку, па то узимају у смислу да ће се с Угарском учинити либерално измирење.

Телеграфским извештајима из Букурешта потврђују бечки листови у свему ону буну, која се 3. ов. м. покушавала у Јашу и додају још неке појединости, које у нашем телеграму нису споменуте. Тако су буну покушавали дићи њих 200 људи, које су на то наговорили браћа Мурузи и Рожновано. Полиција те људе растера; али на скоро покушај понове 200 руских поданика, који се под управом директора руске поште Лацеска беху укопали у кући Рожновановој; ти су први просули ватру на војску, а војска им одговори ватром, и том приликом паде 12 мртвих и 16 рањених, међу којима је и митрополит јашки, који је био глава целој буни. Народ се није ни у што мешао. Митрополит и бојар Рожновано затворени су, а браћа Мурузи с више других кривица, а такође и браћа Аслани утекли су у Русију. Војска, која је буну удушила, била је молдавска. Остављајући на страну што се у овом извештауј каже да су се руски поданици мешали у буну, толико из свега може се закључити, да се партаја, што иде за цепањем кнежевина, осећала доста снажна да закониту власт, на име привремену владу, изазове у бој. Та је партаја ишла на то, да у Молдавији влада домородац кнез, па по томе не хћаше учествовати у избору, који је расписан за принца Хохенцолернског, и протестоваше противу таквог избора иштући одвојено земаљско заступништво и владу особиту за Молдавију. Поред свега тога влада из Букурешта нареди да се народ свеопштим гласом изрази хоће ли да речени принц буде владалац у сједињеним кнежевинама. Ово народно гласање хтеде дакле да осујети молдавска партаја што иде на цепање. Отуда је сва буна, која само узалуд неколико људи стаде живота.

Што се тиче народног гласања, ово иде редовним путем, па ни покушана јашка буна није га ни у чему помела. Вароши влашке све, као и цела Молдавија, изјасниле су се једногласно за принца Хохенцолернског. 3. ов. мес. у Букурешту је била скупштина, на коју се стекло беше више хиљада људи, па том приликом Димитрије Гика и Јован Братијано говорише беседе и препоручиваше принца. Братијано га представљаше као човека, кога цар Наполеон нарочито подржава и покровитељствује. На глас овај, да је принц Хохенцолернски предложен да се изабере. примећавају пруске официозне новине „Нордд. Алг. Цтг.“: „Друго је питање наравно да ли ће принц бити „задовољан“ с положајем, који му тако из ненада припаде, а међу тим свакако за нас је важно, што се у земљи, где као да не достиже обична снага да се заведе уредно стање, овога ради обраћају Хохенцолерну. Наравно за овај мах не знамо да кажемо шта лично мисли млади принц, али, ма и не било никаквих других узрока, мислимо да и само то, што се јавља да ће принц доћи да се „представи“ у Букурешту, не даје повољних изгледа да ће се пројект овај остварити, јер Хохенцолерни немају обичај „представљати се“. Свакако пак као биографску примедбу о кандидату за румунску круну додајемо, да се принц Карло Лудовик Хохенцолерно-Сигмарингенски родио 8. Апр. 1839 и служи у краљевско-пруској другој регименти драгонске гарде.“ У бечком једном листу читамо да по тамошњим министарским круговима држе да ни силе заштитнице, а порта ни толико не ће одобрити ако принц Хохенцолернски буде изабран; порта већ из призрења према Аустрији не би признала овога Бечу немилог суседа. „А ако и буде изабран, то му се — вели даље овај бечки лист — не може прорицати дуги опстанак у кнежевинама, јер чим се прогласи букнуће буна а тад ће доћи одмах страна интервенција.“ Неки гласови хоће да знају да је принц већ у Букурешту, али се још држи сакривен; но ово ће тешко бити истина, јер с друге опет стране кажу да је он још једнако у Дизелдорфу, где му је настањена регимента у којој служи.

Француски листови јављају да ће јелински краљ Ђорђе скорим прстеновати руску велику кнегињу Веру. Сватови ће пак бити истом доцније, и то кад краљ пређе у православну веру. Велика кнегиња Вера друга је кћи великог кнеза Константина, и сад јој је 13 година. Краљ Ђорђе пак има 21 годину. Овом приликом још ћемо да напоменемо да се по извештају француских листова одустало од пређашње намере, да се велики кнез наследник руски ожени данском принцезом Дагмаром. Млади велики кнез заљубио се, као што кажу, у кћер славнога руског поете ни свештеника Илије Мјерчерскога.

У Рушчуку је тамошњи паша био наредио, да се у пристаништу прегледају све лађе, које иду у подунавске кнежевине, да не би случајно но-

силе оружје. Консули енглески и италијански не само протестоваше против те наредбе, него шта више и заповедише да парне топовске шајке, што су настањене на сулинском ушћу, прате сваку трговачку лађу и чувају да не буде од Турака нападнута. Тиме се паша нашао приморан узети натраг своју наредбу.

„Опиниоие“ јавља по гласовима из Лондона да је неколиким убојним лађама енглеским заповеђено да похите опремити се да иду на источно море, где енглеска влада хоће да умножи своју снагу ако се рат роди у Немачкој.

БЕОГРАДСКЕ НОВОСТИ.

* Апелаторијска консисторија започиње ов. год. своје седнице овде у митрополији 2. Маја.

* Сестрић Његове Светлости барон Федор Никокић отпутовао је одавде 3. ов. м.

* Два су се пожара код нас догодила, један у Топчидеру прекјуче а други овде у вароши јуче. Оба су била незнатна и погашена су одмах у зачетку, те није било никакве велике штете.

КРИМИНАЛНА ПРИПОВЕТКА.

(Продужење и крај.)

Док сам се ја у вароши бавио, беше се догодило нешто знатно. Рибари не далеко од вароши вађу под једним ломом тело неставшега у једној воденичној јарузи, где су се пре тога цео један дан узалуд мучили.

Одмах се узме тело да се прегледа, али нигде никаква знака повреде не беше на њему, нити се иначе траг каквом насиљу открити могаше.

Јавно мишљење брзо изрече пресуду: држало се у опште т. ј. да је покојник несрећним каквим случајем, а можда и мало напит будући, пао с доста кварног моста, који вођаше преко потока.

„Чини ми се да сте неправо мислили о ономе ријом члану“, речем директору, кад сам га у његовој соби извештавао шта сам дознао у вароши. „Ко зна с ким је он случајно могао имати посла, те му је оставио онај мали неприметни знак на врату.“

„Ја остајем при ономе што рекох“, одговори ми мој наставник озбиљним гласом: „ја познајем печат убијенога врло добро. Ја сам већ довољно извештен да он за последњих дана није имао ни с ким никакве кавге. Насиље на једноме члану општинског суда учинити, то у малој вароши прави велику узбуђеност. Онакав само знак на врату могао би он у извесним приликама и од своје жене добити, али је онај печат без сумње не од нежне женске руке, но од јака човечија нокта. Но почекајмо малко, нек се по пропису прегледа тело, па ћемо онда пресуду изрећи.“

Овде прелазим сва жалосна позорја, што се збиваху кад тело донеше кући.

Управитељ варошки и ријеи члан бејаху при овом спроводу и управитељ одмах нам напред рече да се можемо још исто вече вратити кући, јер овде је очевидно само несрећа а о преступљењу нема говора. „Али опет, попићемо коју чашу добра вина код — ријег члана, који има славан подрум.“ Ова је мисао била врло лепа, — али изађе са свим друго нешто.

Породица умрлога не хћаше ни по што дати да се тело покојника пара. Али директор по сили своје званичне власти намора, и одмах се дозову судски лекари. Гробна тишина владаше у чистој соби, где се параше тело на великом једном столу, који је до сад употребљаван само при светковинама породичним.

Међу тим месни свештеник тешио је у споредној соби породицу и сроднике покојника.

Управитељ варошки, ријеи члан, и други месни званичници стајаху око тела, док се судски лекари спремаху за свој не баш завидљив посао. Врућина летња и уплив воде беху тело здраво променили.

Директор предузме одмах спољашња нека разгледања, међу тим беше љутит и јако намргођен, као што сам то више пута приметио на њему кад му посао нешто не иде као што ваља. О неким малим и незнатним огреботинама сумњало се да ли су за живота постале или после док је тело у води било. Највише у очи падаше јако развучено лице умрлога и што му језик грчевито са свим за зубе прионуо беше, а ти се појави догађају при дављењу силом.

Директор посматраше особито нокте и прсте у покојника, наравно ја сам знао за што; а и сам улучим згодну прилику те неприметно погледим ријеоме члану за врат и заиста и сам опазим малу црвену пругу. Лева рука у покојника беше грчевито стиснута, и мој се наставник мало промучи те је отвори, али у њој не нађе ништа друго до мало блата и шљама.

„Доиста би било вредно сазнати, како је овај сиромашни наш пријатељ морао у воду пасти и живот изгубити“, рекне оном ријем члану управитељ варошки.

У овоме тренутку на један пут се од радости заблисташе очи у директора. Усправи се и узме одмах званичан положај, а по том прошавши поред ријега члана и својим га оштрим погледима скоро пресекавши проговори:

„Господине, ја ћу вам љубопитство ваше задовољити; тај је човек у воду гурнут, он је убијен; а убијца није нико друго, до овај ријеи косе члан општинског суда, кога је сама правда божја позвала, да изађе на суд пред мртво тело своје жртве.“

За неколико тренутака владаше самртна тишина, коју прекидаху лекари звеком тестерица и других справа што спремаху да лубању умрлога секу.

Тад се дигне управитељ варошки сав црвен од љутине:

„Господине директоре, у име целог суда, коме сам старешина, ја протестујем противу увреде, коју нашем другу нанесте. На основу којих доказа јавно и званично изрекосте тако тешко окривљење?“

Директор се само мало насмеши, а онај ријеи члан скоро укочен од страха стајаше, изгледајући као тица која не може да се избави из чељусти звечарке змије.

Директор дигне леви кажипрст покојника и ту под ноктом пађе једну кратку ријеу длаку од косе.

„Осим овога г. члана има ли у вароши још у кога овако ријеи косе?“ упита величанствено директор.

„Нема!“ чу се одговор са свих страна.

Управитељ варошки ћуташе и не знађаше шта на ово да одговори, а ријеи члан блед од страха падне на земљу.

Близу онога знака на врату убичевом, који сад директор показа и осталима, и с којим се нокат покојников подударише, видело се да је преступнику прилично длака ишчупано.

Преступник буде одмах затворен и исте ноћи у затвору исказа сам све шта је учинио. Он је пријатеља свог на шетњи, после кратке борбе намерно у воду стровалио, а узрок томе била је уговорена удаја његове младе пупиле са сином покојниковим. Убијца је поверени му мираз девојчин упропастио а покојник му је опет више пута тражио рачун, и најпосле му иза многога којекаквог извијања и изговарања определио и дан венчања као последњи рок. По овоме дакле њему је стојало обешчашћење и пропаст, па с тога се реши на убијство. Мишљаше да је врло вешто посао свој свршио те да му нико не ће моћи у траг ући, а може бити да би заиста и остало непронађено да од куд срећа не донесе ону осицу.

После два дана злочинац се сам у затвору обеси и тако у исти мах буду два но наравно врло различна погреба, и злочинац овим начином избеже земаљски суд.

РАЗЛИЧНОСТИ.

* Визитна карта цара Сулука овако је састављена: над грбом с орлом, који је налик на Наполеонова, стоји написано: „Бог, моја отаџбина и моја сабља!“; испод тога повећим словима: „Фаустин I.“, а доље ниже ситним словима: „Бивши цар хаитски“; најпосле доле у крају на десној страни место где сад пребива: „Кингтон“ (на острву Јамаици).

* Један саделагељ француских повина „Франс“ састао се о их дана с познатим вођом ирских фенијанаца, Стефенсом, па приповеда о њему ово: Стефенс је зрео човек, имаће својих 40 година, средњег је раста, али крепак, плавушкасте и косе и браде, а живих очију. У спољашњости својој држи се господски, а у поступању показује се врло смеран. Како је затворен био и како је из тавнице утекао, као и какви су му планови, приповедаше: Затворен сам био, јер сам хтео да ме затворе. Знао сам на неколико сахата напред да су ми ушли у траг, али сам волио да ме затворе па да им покажем да ми није тешко утећи. У тамници поступаше са смом врло лепо, не недостајаше ми ништа, и у том погледу морам да похвалим енглеску владу. Али ми је ваљало одлазити. Неком поузданом човеку, с којим ме је случај неки довео у свезу, кажем то, и врата се од тавнице тако рећи отворе преда мном. Ја не знам ко би се томе могао противити, јер сам око себе видео само људе, који су са мном заједно помешани у заверу. Ослободивши се похитим одмах из вароши. Добијем новаца и један самокрес. За тим дознам да ми је глава уцењена, и да ме свак, који би ме познао, има жива или мртва однети у Дублин. До онога часа кад сам се навезао на море, живео сам по пољима ирским, обдан у каквој колиби, а ноћу путујући да потражим другу каква. Где сам год дошао, свуда ме познаше; чекаше ме а не издаше. Поред свега тога што је од владе обречена награда ономе који ме ухвати, ипак нико се не усуђиваше да јави за ме, а то једино показује да ја располажем Ирском. Упитан за планове своје одговори Стефенс: Сад ћу у Америци да узмем војску од 200.000 људи која ме чека, па ћу с њом од енглеског јарма да ослободим своју отаџбину Ирску.

* Почетком ове године умрло је у Каледонији, градићу једном у Бискансину, Јосиф Крел у 141 години свог живота. Покојник је крштен год. 1725 у Детроу — тако пише у записнику тамошње нуријске цркве. То је у новије доба јамачно био један од најстаријих људи.

НАЈНОВИЈА ПОШТА.

Петербург је 4. ов. мес. био позориште злочиног покушаја. Неки непознат човек пуцао је на цара из пиштоља, но на срећу не погоди га, те тако је остао неповређен. То се догодило у 4 сахата по подне баш кад цар прошетавши се по летњој башти седаше у кола да се врати у двор. Злочинац је ухваћен, и истраживање одмах је предузето. Пруски одговор на ноту аустријску предат је у Бечу 5. ов. мес., али се још не зна у каквом је смислу. Једне бечке новине веле: ако је неповољан, то ће га Аустрија сматрати као повод к рату, и одмах одазвати свог посланика из Берлина. „Нордд. Алг. Цтг.“ каже да одговор још не би био послан, но би се једнако покушавало посредовати, да из Беча претњом не наваљиваше да им се одговори. Што се почело разносити да су се изгледи окренули повољнији миру, то нема никаква основа. Баварска, Саксонска и Хановеранска пристале су на предлог пруски за реформу немачког савеза, али само тако, ако добију залогу да ће се при састављању парламента сачувати консервативни интереси. Иначе све је још једнако у старој неизвесности.

Курс. # ц. 5 фор. 5 н., сребро $5\frac{1}{4}$%.

ОГЛАСИ.

ПРОДАЈЕ. 16. Апр. у Врбици окр. крag. добра Илије Павловића, — и у Зајичару добра пок. Гежића; — 17. Апр. у Седлару окр. вал. имање Живка Недељковића; — 19. Апр. у Текијама дућан и ливада пок. Јанка Чивита, — и у Параћину плац с кућом Стојана Пиљаковића; — 20. Апр. у Београду кућа пок. Живка Николића, — у Крагујевцу кућа с плацом Ђорђа Јовановића, — у Параћину добра Косте Радосављевића, — и у Ћуприји имање Илије Андрејевића; — 20. и 21. Апр. у Лозници и у Добрићу окр. подр. имање Јована Симића; — 21. Апр. у Остри окр. рудн. добра браће Симовића.

ЛИЦИТАЦІЈА

Обштинскій плацъ, између чесме и Филипове пиваре овде у Београду, продаваће се средствомъ лицитаціе, разделѣнъ на четири дела у извесномъ простору, кои ће се на лицу места видети, понаособъ. 14. Априла лицитираће се плацъ съ кућомъ до чесме, 18., 20. и 21. Априла плацеви постепено од чесме до Филипове пиваре.

Кои има волю едан или други део плаца купити, нека одређеногъ дана на лицитацію доће, коя ће се на лицу места држати.

Г. № 56. Издано одъ стране суда обштине вароши Београда, 4. Априла 1866 у Београду. (1-3)

У књижарници Вел. Валожића у Београду може се добити

DIE SLAVISCHEN ELEMENTE im Rumunischen од Миклошића за 18 гр. ч.

ALLGEMEINE WELTGESCHICHTE од Ротека у 30 свезака за 80 гр. ч.

МИСЛИ О САДАШЊЕМ ПОЛОЖАЈУ и будућности српског народа за 4 гр. ч.

WÖRTERBUCH der VOLKSWIRTHSCHAFTSLEHRE од Ренцша за 110 гр. ч.

GESCHICHTE der JAHRE 1848 bis 1860 за 24 гр. ч.

SCHULATLAS од Штилера с 39 бојадисаних карата за 32 гр. ч.

VERBA IMPERSONALIA im Sprechen од Миклошића за 16 гр. ч

САБОР ИСТИНЕ И НАУКЕ од Јована Стејића, друго издање за 10 гр. ч. (2-3)

СЛАВОПОЈ

ПЕДЕСЕТОГОДИШЊОЈ СВЕТКОВИНИ.

ГГ. скупитеље, који су примили оглас о овој књизи мојој, извештавам, да је рок претплате продужен до 12. Априла ов. год. Уједно молим их нека ми изволе означити прилику, по којој би им се најсигурније могле књиге послати.

У Београду, 1. Априла 1866.

(2-2) ДАНИЦА ЗОРН. од РАШКОВИЋА.

Потписани продајем из слободне руке своју кућу до државне штампарије. Кућа заузима простора с лица 8 хвата и 2 шуха а у дужини 20 хвата, у њој има с улице три дућана и горе 6 соба, предсобје и 2 кујне, за тим из авлије једна собу и кујна, добар подрум и бунар, и остале потребне зграде. Ко има вољу купити, нека ми се изволи јавити од сада па до Митрова дана најдаље.

У Београду 1. Априла 1866.

(2—3) Х. НИКОЛА ЖИВКОВИЋ,
надзиратељ државних грађевина.

Издаје и уређује Милош Поповић.

У државној штампарији.